

सरुमारानी गाउँपालिकाको अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको आर्थिक ऐन, २०७५

सभावाट स्वीकृत मिति : २०७५।०३।२२

प्रमाणीकरण प्रकाशन मिति : २०७५।०३।२४

प्रस्तावना :

सरुमारानी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५/२०७६ को अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्नको निमित्त स्थानीय कर तथा शुल्क संकलन गर्ने, छुट दिने तथा आय संकलनको प्रशासनिक व्यवस्था गर्न बाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २२८ को उपधारा (२) बमोजिम सरुमारानी गाउँपालिकाको गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस ऐनको नाम आर्थिक ऐन, २०७५ रहेको छ ।

(२) यो ऐन २०७५ साल श्रावण १ गतेदेखि सरुमारानी गाउँपालिका क्षेत्रमा लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

क) “ऐन” भन्नाले सरुमारानी गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७५ सम्भन्नुपर्दछ ।

ख) “कार्यपालिका” भन्नाले सरुमारानी गाउँ कार्यपालिका सम्भन्नुपर्दछ ।

ग) “गाउँपालिका” भन्नाले सरुमारानी गाउँपालिका सम्भन्नु पर्दछ ।

घ) “फर्म” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका वा नभएका जुनसुकै फर्म सम्भन्नु पर्दछ ।

ङ) “व्यक्ति” भन्नाले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नु पर्ने दायित्व भएको जुनसुकै व्यक्ति सम्भन्नु पर्दछ ।

च) “सभा” भन्नाले सरुमारानी गाउँपालिकाको सभा सम्भन्नु पर्दछ ।

छ) “संविधान” भन्नाले नेपालको संविधानलाई सम्भन्नु पर्दछ ।

३. सम्पत्ति कर : गाउँपालिका क्षेत्र भित्र अनुसूची (१) र (२) बमोजिमको एकीकृत सम्पत्ति कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

४. घर बहाल कर : गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा अनुसूची (३) बमोजिम घरजग्गा बहाल कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

५. व्यवसाय कर : गाउँपालिका क्षेत्र भित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारका आधारमा अनुसूची (४) बमोजिम व्यवसाय कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

६. जडिबुटी, कवाडी, वनकस, कवाडीमाल र प्रचलित कानूनले निषेध गरिएको जीवजन्तु बाहेकका अन्य मृत वा मारिएका जीवजन्तुको हाड, सिड, प्वाँख, छाला जस्ता बस्तुको व्यवसायिक कारोबार गरे वापत अनुसूची (५) बमोजिमको कर लगाइने असूल उपर गरिनेछ ।

७. सवारी साधन कर : गाउँपालिका क्षेत्र भित्र दर्ता भएका सवारी साधनमा अनुसूची (६) बमोजिम सवारी साधन कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

तर प्रदेश कानून स्वीकृत भई सो कानूनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ

८. विज्ञापन कर : गाउँपालिका क्षेत्र भित्र हुने विज्ञापनमा अनुसूची (७) बमोजिमको विज्ञापन कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

तर प्रदेश कानून स्वीकृत भई सो कानूनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ

९. मनोरञ्जन कर : गाउँपालिका क्षेत्र भित्र हुने मनोरञ्जन व्यवसाय सेवामा अनुसूची (८) बमोजिम व्यवसाय कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

तर प्रदेश कानून स्वीकृत भई सो कानूनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ

१०. बहाल विटौरी शुल्क : गाउँपालिका क्षेत्र भित्र आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेका अनुसूची (९) मा उल्लेखित हाटबजार वा पसलमा सोही अनुसूचीमा भएको व्यवस्था अनुसार बहाल विटौरी शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

११. पार्किङ शुल्क : गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कुनै सवारी साधनलाई पार्किङ सुविधा उपलब्ध गराए वापत अनुसूची (१०) बमोजिम पार्किङ शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

१२. सेवा शुल्क, दस्तुर : गाउँपालिकाले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेका अनुसूची (१२) मा उल्लेखित स्थानीय पूर्वाधार र उपलब्ध गराइएको सेवामा सेवाग्राहीबाट सोही अनुसूचीमा व्यवस्था भए अनुसार शुल्क लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।
१३. पर्यटन शुल्क : गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र प्रवेश गर्ने पर्यटहरूबाट अनुसूची (१३) मा उल्लेखित दरमा पर्यटन शुल्क लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।
तर प्रदेश कानून स्वीकृत भई सो कानूनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ ।
१४. कर छुट नहुने : यस ऐन बमोजिम कर तिर्ने दायित्व भएका व्यक्ति वा संस्थाहरूलाई कुनै पनि किसिमको कर छुट दिइने छैन ।
१५. कर तथा शुल्क संकलन सम्बन्धी कार्यविधि : यो ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार कर तथा शुल्क संकलन सम्बन्धी कार्यविधि गाउँपालिकाले तोके अनुसार हुनेछ ।

अनुसुचि १

सरुमारानी गाउँपालिकामा लागू गरिने एकीकृत सम्पत्ति करका दरहरु

सि.नं	विवरण	लगाउन सकिने प्रस्तावित करको दर	प्रति करका दर वार्षिकमा	कैफियत
रु एकलाख रुपैया सम्म		छुट दिने		
१	दुई लाख सम्म	४० देखि २४० सम्म	रु ४०	
	दुई लाख १ देखि ३ लाख सम्म		६०	
	३ लाख १ देखि ४ लाख सम्म		८०	
	४ लाख १ देखि ५ लाख सम्म		१२०	
	५ लाख १ देखि ६ लाख सम्म		१४०	
	६ लाख १ देखि ७ लाख सम्म		१६०	
	७ लाख १ देखि ८ लाख सम्म		१८०	
	८ लाख १ देखि ९ लाख सम्म		२००	
९ लाख १ देखि १० लाख सम्म	२४०			
१० लाख १ देखि २० लाख सम्म				
२	१० लाख १ देखि १२ लाख सम्म	२६० देखि ५०० सम्म	२६०	
	१२ लाख १ देखि १४ लाख सम्म		२८०	
	१४ लाख १ देखि १६ लाख सम्म		३३०	
	१६ लाख १ देखि १८ लाख सम्म		४५०	
	१८ लाख १ देखि २० लाख सम्म		५००	
२० लाख १ देखि ३० लाख सम्म				
३	२० लाख १ देखि २२ लाख सम्म	५५० देखि १००० सम्म	५५०	
	२२ लाख १ देखि २४ लाख सम्म		७००	
	२४ लाख १ देखि २६ लाख सम्म		८००	
	२६ लाख १ देखि २८ लाख सम्म		९००	
	२८ लाख १ देखि ३० लाख सम्म		१०००	
३० लाख १ देखि ५० लाख सम्म				
४	३० लाख १ देखि ३४ लाख सम्म	११०० देखि ३१०० सम्म	११००	
	३४ लाख १ देखि ३८ लाख सम्म		१४००	
	३८ लाख १ देखि ४२ लाख सम्म		२०००	
	४२ लाख १ देखि ४६ लाख सम्म		२६००	
	४६ लाख १ देखि ५० लाख सम्म		३१००	
५० लाख १ देखि १ करोड सम्म				
५	५० लाख १ देखि ५५ लाख सम्म		३३००	
	५५ लाख १ देखि ६५ लाख सम्म		४०००	
	६५ लाख १ देखि ७५ लाख सम्म		४५००	
	७५ लाख १ देखि ८५ लाख सम्म		५०००	
	८५ लाख १ देखि ९५ लाख सम्म		५६००	
	९५ लाख १ देखि १ करोड सम्म		५८००	
१ करोड देखि २ करोड सम्म				
६	१ करोड १ देखि १ करोड २० लाख सम्म		६७००	
	१ करोड २० लाख १ देखि १ करोड ४० लाख सम्म		७३००	

	१ करोड ४० लाख १ देखि १ करोड ६० लाख सम्म		३०००	
	१ करोड ६० लाख १ देखि १ करोड ८० लाख सम्म		१०२००	
	१ करोड ८० लाख १ देखि २ करोड सम्म		१०८००	
	२ करोड १ देखि ५ करोड सम्म			
७	२ करोड १ देखि २ करोड ५० लाख सम्म		१३५००	
	२ करोड ५० लाख १ देखि ३ करोड सम्म		१६०००	
	३ करोड १ देखि ३ करोड ५० लाख सम्म		१८८००	
	३ करोड ५० लाख १ देखि ४ करोड सम्म		२१५००	
	४ करोड १ देखि ४ करोड ५० लाख सम्म		२४०००	
	४ करोड ५० लाख १ देखि ५ करोड सम्म		२६०००	
	५ करोड १ देखि माथि २ रुपैया प्रतिहजारको दरले थप रकम लाग्ने छ ।			

अनुसूचि २ भूमीकर (मालपोत) दरहरु

क्र.सं.	ठेगाना	विरह / प्रकार	अव्वल (प्रतिरोपनी)	दोयम (प्रतिरोपनी)	सिम (प्रतिरोपनी)	चाहार (प्रतिरोपनी)	प्रति / वाभो / खर
१	सरुमारानी गा.पा.वडा नं ६ साविक तिराम ५,६,७,८,९	खेत पाखो	७०,०००।- ३०,०००।-	२५,०००।- २०,०००।-	२०,०००।- १५,०००।-	१५,०००।- १०,०००।-	५,०००।-
२	सरुमारानी गा.पा.वडा नं ४ र ५ साविक हुंगेगढी १,२,३,४, ५ र हुंगेगढी ६,७,८,९	खेत पाखो	१००,०००।- ३०,०००।-	५०,०००।- २०,०००।-	२५,०००।- १५,०००।-	१५,०००।- १०,०००।-	५,०००।-
३	सरुमारानी गा.पा.वडा नं ४ साविक धुवाड ७, ८	खेत पाखा	६६०००।- ३३,०००।-	४३,५००।- २७,५००।-	४४,०००।- २२,०००।-	३३,०००।- १३,८००।-	६५,०००।-
४	सरुमारानी गा.पा.वडा नं १ साविक वांगेसाल १	खेत पाखो	२५०,०००। - ३०,०००।-	२००,०००।- ३०,०००।-	१००,०००। - ३०,०००।-	७५,०००।- ३०,०००।-	६०,०००।-
५	सरुमारानी गा.पा.वडा नं १ साविक वांगेसाल २,३,४,५	खेत पाखो	२००,०००। - ३००,०००। -	१५०,०००। - २००,०००। -	१००,०००। - १००,०००। -	७५,०००।- ७५,०००।-	६०,०००।-
६	सरुमारानी गा.पा.वडा नं २ साविक वांगेसाल ६,७	खेत पाखो	२००,०००। - ३००,०००। -	१५०,०००। - २००,०००। -	१००,०००। - १००,०००। -	७५,०००।- ७५,०००।-	६०,०००।-
७	वडा नं ३ साविक हंसपुर	खेत पाखो	८०,०००।- ७०,०००।-	६०,०००।- ६०,०००।-	५०,०००।- ४०,०००।-	४०,०००। - ३०,०००।-	१०,०००।-

क्र.सं.	ठेगाना	विरह / प्रकार	अव्वल (प्रतिरोपनी)	दोयम (प्रतिरोपनी)	सिम (प्रतिरोपनी)	चाहार (प्रतिरोपनी)	प्रति/वाभो /खर
८	सरुमारानी गा.पा.वडा नं २ साविक वांगेसाल दर ड	खेत पाखो	२५०,०००। - १५०,०००। -	२००,०००। - १२५,०००। -	१००,०००। - १००,०००। -	७५,०००।- ५०,०००। -	५०,०००। -

वडा नं १

क) दरभान ऐरावती मो.वा. अन्तर्गत

१) सुकाखोला पुल देखि छहरेखोला सम्म साविक वांगेसाल ५, ८लाख प्रति रोपनी

२) छहरेखोला देखि हल्दार चौपारी सम्म साविक वांगेसाल ५ र ३, ६ लाख प्रति रोपनी

३) हल्दार चौपारी देखि हे पो. सम्म साविक वांगेसाल ३ र २, १० लाख प्रति रोपनी

४) हे.पो. देखि पानी वाड्ने सम्म साविक वांगेसाल २, ७ लाख प्रति रोपनी

५) फोर्सावाड (दरभान ऐरावती मो.वा.) साविक वांगेसाल २, ५लाख प्रति रोपनी

६) कालिवन क्षेत्र (दरभान ऐरावती मो.वा.) साविक वांगेसाल १, ४लाख प्रति रोपनी

७) कुडुले क्षेत्र देखि चमार्ने खोला सम्म साविक वांगेसाल १, ६लाख प्रति रोपनी

८) चमार्नी खोला देखि भोलुंगे पुल सम्म साविक वांगेसाल १, ५ लाख प्रति रोपनी

९) भोलुङ्गे पुल देखि माथि रातो डाँडा सम्म साविक वाडेशाल १, ३ लाख प्रति रोपनी

१०) खार क्षेत्र साविक वाडेशाल १, १ लाख प्रति रोपनी

(ख) छात्रावास सडकहरु

१) छहरे खोलादेखि मियाँ टोल चौपारी सम्म साविक वाडेशाल ५, ७ लाख प्रति रोपनी

२) मियाँ टोल चौपारी देखि वडीदमारे टोल सम्म साविक वाडेशाल २,३२४, ६ लाख प्रति रोपनी

३) वडीदमारे टोल देखि तित्रीवाँझा चौपारी सम्म साविक वाडेशाल २, ५ लाख प्रति रोपनी

४) तित्रीवाँझा चौपारी देखि फोर्सावाड सम्म साविक वाडेशाल २, ३ लाख प्रति रोपनी

(ग) वाडेशाल प्याँलीबाँझा हुँदै भरनटोल सम्म साविक वाडेशाल ५ र ३, ५ लाख प्रति रोपनी

(घ) भरनटोल वाट सक्रातेघर सम्म साविक वाडेशाल -२ ४ लाख प्रति रोपनी

(ङ) १४ नं देखि वार्ड कार्यालय सम्म साविक वाडेशाल -५ ६ लाख प्रति रोपनी

(च) औलेनी टाकुरा हुँदै गौरा पोल्ट्रीफर्म सम्म साविक वाडेशाल -५ ६ लाख प्रति रोपनी

(छ) पोल्ट्रीफर्म देखि कोलगाडे सम्म साविक वाडेशाल -५ र ३ - ३ लाख प्रति रोपनी

(ज) साना किसान राप्ती सडक साविक वाडेशाल ,२,३२४ -

१) बालनन्द वेल्वासेको घर देखि माधव भण्डारीको घर सम्म ८ लाख प्रति रोपनी

२) धन वहादुर धामीको घर देखि फर्सुराम आचार्यको घरसम्म ७ लाख प्रति रोपनी

३) पंचायत घर देखि राप्ति किनार सम्म ४ लाख प्रति रोपनी

झ) विभिन्न टोलका भित्रीवाटा साविक वाडेशाल १,२,३,४ र ५, ३ लाख ५० हजार प्रति रोपनी

वार्ड नं २

(क) स्वर्गद्वारी गेट देखि चिसापानी सम्म

भालुवाड प्यूठान सडक मा १० लाख प्रति रोपनी

साविक वाडेशाल ७

(ख) पंथी टोल सम्म मा.वि. मोटर वाटो ५ लाख प्रति रोपनी

साविक वाडेशाल ७

(ग) पेट्रोल पम्प ददेरी खोला मो.वा. ५ लाख प्रति रोपनी

साविक वाडेशाल ७

- (घ) ढाँडखोला देखि दरभान खोला पुल सम्म भालुवाड प्यूठान सडक १० लाख प्रति रोपनी साविक वाडेशाल -६
- (ङ) हुंगेगढि प्रहरी चौकी देखि कालो खोला सम्म ६ लाख प्रति रोपनी साविक वाडेशाल ६ (रत्ने छविसे जस्पुर मो.वा. सम्म)
- (च) रत्ने छविसे जस्पुर मो.वा. कालो खोला देखि करमवाँस सम्म ३ लाख प्रति रोपनी साविक वाडेशाल ६
- (छ) रत्ने राडभाड जाने मो.वा. मा वार्ड नं २को सिमा क्षेत्र सम्म ४लाख प्रति रोपनी साविक वाडेशाल ६
- (ज) भुसाल चौपारी देखि भोम्पाली हुदै खल्टुपानी सम्म मो.वा. २ लाख प्रति रोपनी साविक वाडेशाल ६
- (झ) दर्भान मैदान वर्नविर मो.वा. २ लाख प्रति रोपनी साविक वाडेशाल ६
- (ञ) स्वर्गद्वारी गेट जोगीढुगाँ वाघखोर हुदै खल्टुपानी सम्म मो.वा ३ लाख प्रति रोपनी साविक वाडेशाल ८
- (ट) अमिलढिक मोटर वाटो प्रतीरोपनी ७५ हजार रोपनी साविक वाडेशाल ६
- (ठ) दरभान खोला देखि मोहन प्रसाद पंथीको घर सम्म २ लाख आना साविक वाडेशाल ६
- (ड) मोहन प्रसाद पंथीको घर देखि पेट्रोलपम्प सम्म २लाख ५०हजार प्रति आना साविक वाडेशाल ६
- (ढ) दरभान चोक देखि हिमालय भुसाल को घर सम्म २ लाख ५० हजार प्रति आना साविक वाडेशाल ६
- (ण) हिमालय भुसाल घर अगाडि सुकाखोला पुल सम्म २ लाख प्रति आना साविक वाडेशाल ६
- (त) पेट्रोलपम्प अगाडी देखी प्लटीड सम्म २ लाख प्रति आना साविक वाडेशाल ६
- (थ) प्लटीड अगाडी वगाले सम्म १ लाख प्रति आना साविक वाडेशाल ६
- (द) भुसाल चौपारी देखि राप्ती घाट सम्म १ लाख प्रति आना साविक वाडेशाल ६
- (न) दर्भानचोक देखि भोलुडेपुल सम्म र तल्लो टोलका मोटर वाटोहरुमा १ लाख प्रति आना साविक वाडेशाल ६ वार्ड नं ३
- (क) बडडाँडा ऐरावती सडकमा
- (१) भुकुण्डे देखि किरन चौपारी सम्म साविक हंसपुर .८ प्रति रोपनी २ लाख
- (२) किरन चौपारी देखि धुवाकोट गुरुडडाँडा ठाडो खोल्सा सम्म प्रति रोपनी ३ लाख सम्म
- (३) गुरुडडाँडा ठाडो खोल्सा देखि डाँडावारीसम्म साविक हंसपुर ८ प्रति रोपनी २ लाख ५० हजार
- (४) सेती पँधेरा देखी सहकारी भवन सम्म साविक हंसपुर ६ प्रति रोपनी ३ लाख ५० हजार
- (५) सहकारी अगाडी हे.पो चोक सम्म साविक हंसपुर -६ प्रतिरोपनी ५ लाख
- (६) हे.पो.चोक देखि कत्रीस्थान सिमा सम्म साविक हंसपुर -६ प्रति रोपनी ५ लाख
- (७) लोडन्याड डाँडा देखि सजेकोट स्कुल सम्म साविक हंसपुर ४२ ६ प्रतिरोपनी २ लाख
- (८) सजेकोट स्कुल अगाडी देखि दोमही सम्म साविक हंसपुर १,२,३,४ प्रति रोपनी १ लाख ७५ हजार
- (ख) साविक हंसपुर गा.वि.स वार्ड नं ५,६,७ ,८ र ९ गडी सुजिनपुर कच्ची मोटरवाटो दाँया वायाँ प्रतिरोपनी १लाख ५० हजार
- (ग) साविक हंसपुर गा.वि.स वार्ड नं ३,४ वुढीदेवी कच्ची मो.वा. प्रति रोपनी १ लाख
- (घ) साविक हंसपुर गा.वि.स वार्ड नं ७,८ गुरुडडाँडा ढाव मो.वा.प्रति रोपनि १लाख ५० हजार
- (ङ) साविक हंसपुर गा.वि.स वार्ड नं ६,७,८ गडी वाडे पनाह मो.वा. प्रति रोपनी १ लाख
- (च) साविक हंसपुर गा.वि.स वार्ड नं ६ पालुथान देखि वाडेशाल जाने मो वा मा सामतटोल चोक सम्म प्रति रोपनी २ लाख
- (छ) सामतटोल देखि अगाडी राटामाटा सम्म साविक हंसपुर -६ प्रति रोपनी १ लाख वार्ड नं ४
- (क) राईटोल देखि खोपकेन्द्र सम्म साविक हुडगेगढी १ , प्रति आना १ लाख
- (ख) प्लटीड जाने वाटो देखि क्वाड खोला सम्म मो.वा. को वाया तर्फ साविक हुडेगदी .३ , प्रति आना १ लाख सोहि मो.वा दाया तर्फ प्लटीड को अन्तिम कित्ता सम्म २लाख ५० हजार प्रति आना
- (ग) प्लटीड जाने वाटो हुदै प्लटीडका सबै कित्ताहरु ३ लाख प्रति आना साविक हुडेगढी ३

- (घ) वड्डाँडा चोक देखि तारापति सोमैको घर सम्म प्रति आना २ लाख ५० हजार साविक दुडेगढी २२३ उक्त जग्गाको मो.वा. को सिमा देखि ३० मीटर पछाडी सम्म लागु हुने र सोहि कित्ता भए पनि ३० मीटर पछाडी देखिको लागि अक्वल दोयम पाखो र सिम अर्न्तगतको दर कायम हुने
- (ङ) तारापति सोमैको घर अगाडी एक्ले वर सम्म मो.वा.साविक दुङ्गेगढी २२३ प्रति रोपनी १ लाख
- (च) वड्डाँडा चोक देखि हंसपुर जाने वाटोमा गाउँपालीकाको जग्गा सम्म प्रति आना २लाख ५० हजार
- (छ) भालुवाड प्यूठान सडकमा वड्डाँडा वजारमा शुरु देखि दायाँ वायाँ हुदै लिम बहादुरको सारुको घर सम्म प्रति आना ३ लाख साविक दुङ्गेगढी २
- (ज) सोही सडकको लिम बहादुर सारुको घर अगाडी डाँडा पसल सम्म १लाख ५० हजार प्रति आना साविक दुडेगढी ३
- वार्ड नं ५
- (क) ऐरावती पुठाखोला मो वा जस्पुर ठुलो पैरा देखि हात्तीखाल तर्फ जाने फापर डाँडा सम्म चोक देखि साउने पानीसम्म साविक दुङ्गेगढी ८ प्रति आना रु १ लाख
- (ख) साउने पानी अगाडी जस्पुर गाउँ खत्री टोल सम्म साविक दुडेगढी ८ प्रति रोपनी १ लाख
- (ग) विरीडकोट छेडा देखि कोरन्डे सम्म साविक दुडेगढी ३ प्रति रोपनी १ लाख
- (घ) कोरन्डे देखि राडभाड हुदै रत्ने जाने मो.वा.मा वार्ड नं ५को सिमा सम्म साविक दुङ्गेगढी ८२७ प्रति रोपनी १ लाख
- (ङ) काला खोला देखि भिरगाउँ पाखापानी प्रा .वी हुदै कोल्डाँडा मैनखोला सम्म साविक दुङ्गेगढी ८२ ७ प्रति रोपनी १ लाख
- (च) भिरगाउँ पाखापानी पुठा दरवार जाने मो.वा. मा साविक दुङ्गेगढी ७ प्रति रोपनी १ लाख
- (छ) मैनखोला देखि हात्तिखोला हुदै पुठा खोला सम्म मो.वा. साविक दुङ्गेगढी .७ प्रति रोपनी १ लाख ५० हजार
- वार्ड नं ६
- (क) भालुवाड प्यूठान सडक मा पर्ने मोतीपुर देखि वायखोला सम्म प्रति रोपनी ४ लाख साविक तिराम ५
- (ख) वायखोला देखि वुढीचौर हुदै किमीचौर श्रमरानी मा.वी. सम्म मो.वा.मा पर्ने साविक तिराम ५,६२ ७ को प्रति रोपनी १ लाख
- (ग) पाडवाड साविक तिराम वार्ड नं ८ को प्रति रोपनी ५० हजार

सिफारिस आवश्यक पर्ने

क्र.सं.	साविक गा.वि.स.	वडा नं.	कैफियत
१	दुङ्गेगढी	१, २, ३, ७ र ८	
२	वाङ्गेशाल	१, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८ र ९	
३	तिराम	५	
४	हंसपुर	१ देखि ३ सम्म	

घर तर्फको मुल्याङ्कन निम्न बमोजिम पारित गरिएको छ । घरको मूल्याङ्कन गर्दा १० देखि २० प्रतिशत सम्म ह्रास कट्टी गरिनेछ ।

क्र.सं.	विवरण	प्रति वर्ग फिट	कैफियत

१	सबै प्रकारका छत ढलान भएको पक्की घर को मुल्य निर्धारण	७००	न्यूनतम
२	सिमेन्ट ढुगां, ईटा को, जडान गरी जस्ता,टाइल छानो भएको दुइ तले घर मुल्य निर्धारण	२लाख ५० हजार	एक मुष्ठ जम्मा मूल्य
३	सिमेन्ट ढुगां, ईटा को, जडान गरी जस्ता,टाइल छाना भएको एकतले घरको मुल्य निर्धारण	१लाख ५० हजार	एक मुष्ठ जम्मा मूल्य
४	ढुगां,माटो को जडान भएको र माटो ले पोतेको जस्ताको छाना भएको दुइ तले घरको मुल्य निर्धारण	२ लाख मात्र	„
५	ढुगां,माटो को जडान भएको र माटो ले पोतेको जस्ताको छाना भएको एक तले घरको मुल्य निर्धारण	१ लाख मात्र	„
६	ढुगां,माटो को जडान भएको र माटो ले पोतेको फुसको छाना भएको दुइतले घर को मुल्य निर्धारण	१ लाख मात्र	„
७	ढुगां,माटो को जडान भएको र माटो ले पोतेको फुसको छाना भएको एकतले घर को मुल्य निर्धारण	५० हजार मात्र	„

अनुसुचि ३

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम,टहरा, छप्पर वा पोखरी पुरै वा आंशिक रुपले वहालमा दिएकोमा गाउँपालिकालाई वहाल वा जग्गा कर २% कर तिर्नुपर्नेछ ।

अनुसुचि ४

ब्यापारिक वस्तुहरु

क – चुरोट तथा रक्सी जन्य पदार्थ हार्डवेयर र ज्वैलस सँग सम्बन्धित वस्तुहरुको व्यापार व्यावसाय (मदिरा र कोल्डड्रिक्स सहितको किराना पसल समेत) वार्षिक

क्र .सं	विवरण	पारीत
१	१ लाख देखि ३ लाख सम्म	५००
२	३ लाख १ देखि १५ लाख सम्म	१०००
३	१५ लाख १ देखि १ करोड सम्म	२०००
४	१ करोड १ देखि ५ करोड सम्म	५०००
५	५ करोड १ देखि माथी	६०००

ख) क्यामरा,टेलिभिजन,चस्मा लगायतका विद्युतीय सामग्री (सिडि, प्लेयर्स कम्प्युटर सामग्री समेतका व्यवसायहरु)

क्र .सं	विवरण	पारीत
१	५ लाख सम्म	५००
२	५ लाख १ देखि २० लाख सम्म	१०००
३	२० लाख १ देखि १ करोड सम्म	२०००
४	१ करोड १ देखि ५ करोड सम्म	४०००
५	५ करोड १ देखि माथी	६०००

ग) ट्याक्टर विक्रि,कारजिप, अटोमोवाईल्स, माटरपार्टस, मोटरसाईकल, मिल मेसिनरी आदी

क्र .सं	विवरण	पारीत
१	१ लाख सम्म	१०००

२	१ लाख १ देखि ५ लाख सम्म	२०००
३	५ लाख १ देखि १० लाख सम्म	२७००
४	१० लाख १ देखि २० लाख सम्म	३५००
५	२० लाख १ देखि १ करोड सम्म	४५००
६	१ करोड १ देखि माथी	८०००

घ) किताब, कापि तथा स्टेशनरी संग सम्बन्धित व्यवसाय (किराना व्यवसाय समेतको हकमा)

क्र.सं.	विवरण	पारीत
१	५० हजार रुपिया सम्म	१००
२	५० हजारदेखि १ लाख सम्म	२००
३	१ लाख १ देखि ३ लाख सम्म	४००
४	३ लाख १ देखि ५ लाख सम्म	६००
५	५ लाख १ देखि २० लाख सम्म	१०००
६	२० लाख १ देखि २५ लाख सम्म	१५००
७	२५ लाख १ देखि माथी	२०००

ङ) कृषि संग सम्बन्धित व्यवसायको हकमा (कृषि फर्म,गाईपालन,संगुरवंगुरपालन, वाखापालन आदी) कृषि सामग्री औजार मल विउ गाई, माछा, दाना, चोक्रा कुखुरादाना पशुपत्ति आहार)

क्र.सं.	विवरण	पारीत
१	१ लाख रुपैया सम्म	२००
२	१ लाख १ देखि ३ लाख सम्म	३००
३	३ लाख १ देखि ५ लाख सम्म	४००
४	५ लाख १ देखि २० लाख सम्म	६००
५	२० लाख १ देखि माथी	१०००

च) सिसा फ्रेम कार्पेट, सजावटका सामान र जनरल गुड्सहरु

क्र.सं.	विवरण	पारीत
१	१ लाख सम्म	३००
२	१ लाख १ देखि ५ लाख सम्म	६००
३	५ लाख १ देखि १० लाख सम्म	१०००
४	१० लाख १ देखि २० लाख सम्म	२०००
५	२० लाख १ देखि माथी	३०००

२ सुति कपडा रेडिमेड कपडा आदि व्यवसाय

क्र.सं.	विवरण	पारीत
१	१ लाख देखि ३ लाख सम्म	८००
२	३ लाख १ देखि ५ लाख सम्म	१०००
३	५ लाख १ देखि १५ लाख सम्म	१२००
४	१५ लाख १ देखि ३० लाख सम्म	२०००
५	३० लाख १ देखि १ करोड सम्म	३०००
६	१ करोड १ देखि ५ करोड सम्म	४०००

७	५ करोड भन्दा माथी	५०००
८	कुम्ले व्यापारी	१०००

३ विशेषज्ञ परामर्श तथा व्यावसायिक सेवा :

क्र.सं.	विवरण	पारित
१	एम.डि डाक्टर	१०००
२	एम.वि.वि.एड पशु डाक्टर	५००
३	पशु सहायक	१००
४	कविराज होमियोपेथिक आयुर्वेद डाक्टर	५००
५	सर्जिकल समान खुद्रालाई	५००
६	औषधि पसल थोकलाई	१०००
७	औषधि पसल खुद्रालाई	५००
८	सर्जिकल सामान थोकलाई	१०००
९	भिडियो एक्सरे	५००
१०	कविराज होमियोपेथिक आयुर्वेद अहेव	५००
११	शारीरिक व्याम सामाग्री विक्री	५००

ख) टेलि चलचित्र, वृत्ताचित्र निर्माण परामर्श सेवा अनुसन्धान तथा परामर्स दाता, अनुवादक, छापाखाना प्रेस स्क्रिन प्रिन्ट आदी)

क्र.सं.	विवरण	पारित
१	१ लाख देखि ३ लाख रुपिया सम्म	१०००
२	३ लाख १ देखि ५ लाख सम्म	१५००
३	५ लाख १ देखि १५ लाख सम्म	२०००
४	१५ लाख १ देखि २० लाख सम्म	२५००
५	२० लाख १ देखि १ करोड सम्म	३०००
६	१ करोड १ देखि ५ करोड सम्म	३५००
७	५ करोड भन्दा माथी	७०००

ग) केवल नेटवर्क तर्फ

क्र.सं.	विवरण	पारित
१	५०० ग्राहक सम्म	३०००
२	५०० देखि १००० ग्राहक भएको	५०००
३	१००० भन्दा माथी ग्राहक भएको हकमा	प्रति ग्राहक १.५%

घ)लेखापरिक्षक

क्र.सं.	विवरण	पारित
१	श्रेणि क	१०,०००
२	श्रेणि ख	६०००
३	श्रेणि ग	३०००
४	श्रेणि घ	१५००

ड) कानून व्यवसायी

क्र. सं.	विवरण	पारीत
१	बरिष्ठ अधिवक्ता	२५००
२	अधिवक्ता	१५००
३	अभिवक्ता	१०००
४	लेखापढि व्यवसायी	२५००

च) अन्य सेवा वा फर्म

क्र. सं.	विवरण	पारीत
१	विमा एजेन्ट विदेशि	३०००
२	विमा एजेन्ट स्वदेशि	२०००
३	विज्ञापन एजेन्सी	२०००
४	शेयर दलाल	५०००
५	अभिकर्ता	५००
६	कानुनि फर्म	२०००

छ) निर्माण व्यावसायी

क्र. सं.	विवरण	पारीत
१	श्रेणि क	१२०००
२	श्रेणि ख	८०००
३	श्रेणि ग (भवन निर्माणकर्ता ठेकेदार समेत)	४०००
४	श्रेणि घ (भवन निर्माणकर्ता ठेकेदार समेत)	३०००

दर्ता भई श्रेणी अनुसार अनुमति प्राप्त नगरेका अन्य निर्माण व्यवसायीहरु बाट निम्नानुसार वर्गीकरणको आधारमा गाउँपालिका बाट अनुमति लिएर व्यवसाय गर्ने र निम्नानुसार कर लिने

क्र. सं.	विवरण	पारीत
१	श्रेणि विहिन	२५००

ज) कुटानी पिसानी व्यावसायीको हकमा

क्र. सं.	विवरण	पारीत
१	पिसानी मात्र	३००
२	कुटानी	३००
३	पेलानी	४००
४	चिउरा	५००
५	मसला बेसार	३००
४	विक्री वितरण	४००

पर्यटन सेवा व्यवसाय

आवास, लज, होटेल फाष्टफुड रेष्टुरा रिसोर्ट ट्राभल्स एजेन्सी स्विमिङ पुल

क्र. सं.	विवरण	पारीत
१	सानो ग्रामिण स्तर चिया पसल वा ५० हजार लगानी भएको होटेल	३००

२	५० हजार देखि १ लाख सम्म	५००
३	१ लाख देखि २ लाख सम्म	८००
४	२ लाख देखि ५ लाख सम्म	१०००
५	५ लाख देखि २० लाख सम	१५००
६	२० लाख देखि माथी	२५००
७	रिसोर्ट हरुको हकमा	३०००

संचार सेव एफ.एम समेत

क्र.सं.	विवरण	पारीत
१	१ लाख सम्म	५००
२	१ लाख देखि २ लाख ५० हजार सम्म	६००
३	२ लाख ५० हजार भन्दा माथी	८००
४	एफ.म रेडियो प्रसारण	१०००
५	मोवाईल टावर ठूलो	५०००
६	मोवाईल टावर सानो	२०००

वन तथा वनवाट उत्पादित काठ कुकाठतर्फ निकासी सिफारिस दस्तुर

यस गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक वन तथा निजि आवादी वाट जिल्ला भित्र वा जिल्लाबाहिर निकासी हुने काठ कूकाठ र दाउराको जिल्ला वन कार्यालय बाट छोड पूर्जि लिन सम्बन्धीत वडा कार्यालयबाट सिफारिस लैजानु पर्ने र सिफारिस दिदा निम्न दर रेट अनुसारको सिफारिस दस्तुर लिने ।

साल काठ क).श्रेणीको काठ रु १०० प्रति क्यू फिट

ख) श्रेणीको काठ रु ८० प्रति क्यू फिट

ग) श्रेणीको काठ रु ६० प्रति क्यू फिट

कुकाठ , अस्ना कर्मा सिसौ , जावुनो प्रति क्यू फिट ३०

कुकाठ अन्य प्रति क्यू फिट १५

साल काठ दाउरा प्रति चाट्टा रु.५०००।

कूकाठ दाउरा प्रतिचाट्टा रु.१०००।

मनोरञ्जन कर :

फिल्म सुटिड

सि.न.	विवरण	प्रस्तावित
१	ठूलो पर्दा	६०००
२	सानो पर्दा	३०००
३	म्यूजिक भिडियो	१०००

वित्तिय सेवा

क्र.सं.	विवरण	प्रस्तावित
१	निजि क्षेत्र द्वारा संचालित वाणिज्य बैंक विदेशि विमा कम्पनि क वर्गका बैंक	५०००
२	बिकास बैंक , ख वर्गका बैंक	३५००
३	वित्तिय कम्पनिको मुख्य कार्यालय र लघु वित्त	२५००
४	विमा कम्पनि र मनि ट्रान्सफर	१५००

५	१ करोड सम्म कारोवार भएका सहकारी	१०००
६	१ करोड देखि ३ करोड सम्म भएका सहकारी	२०००
७	३ करोड देखि ५ करोड सम्म	३५००
८	५ करोड देखि माथि	५०००

स्वास्थ्य सेवा

गैर सरकारी अस्पताल नरसिंह होम, क्लिनिक तथा ल्यावहरु लगायत स्वास्थ्य सेवा सँग सम्बन्धित व्यवसायहरु

क्र. सं.	विवरण	प्रस्तावित
१	५ लाख सम्मको लागी	१०००
२	५ लाख देखि २० लाख सम्मको	२०००
३	२० लाख देखि १ करोड सम्मको	२५००
४	१ करोड देखि ५ करोड सम्मको	३०००
५	५ करोड देखि माथि	५०००

तालिम तथा प्रशिक्षण केन्द्रहरु

तालिम तथा अनुसन्धान ,कम्प्युटर टाईपिङ्ग लगायत फोटोकपी रु ५०० समेत संचालन भई काम गर्ने हरुको हकमा कम्प्युटर तथा प्रशिक्षण ,निजि क्षेत्र वाट ई शिक्षा तथा कोचिङ्ग सेन्टर आदि ।

- रु १००००-

मर्मत सेवा

क्र. सं.	विवरण	पारीत
१	टेक्टर, वस, ट्रक, ह्यावि ईक्वीमेन्ट कार, जिप सवारी डेन्टिड मोटर पार्टस मिल मेसिनरी एयरकुलर टायर रीसोलिङ्ग डाईनामाईट	१५००
२	मोटरसाईकल	१०००
३	रेडियो, घडि, टि.भि, आदी ईलेक्ट्रोनिक सामान	३००
४	ग्यास चुलो सेल्स पम्प टायर पम्प पञ्चर ग्यास विलडिडि वक्सा मर्मत गर्ने साईकल रीक्सा लुगा सिउने मेसिन अन्य फोटोकपि ब्याग	५००

अन्य सेवा

क्र. सं.	विवरण	पारीत
१	बैदेशिक रोजगारमा पठाउने संस्था हाउजिङ्ग कम्पनि	५०००
२	उद्योग संघसंस्था आदिमा स्वदेशको लागी जनशक्ति सप्लाई गर्ने	१०००
३	कलर ल्याब	१०००
४	घरजग्गा खरीद विक्रि	४०००
५	विज्ञापन सेवा फोटो स्टुडियो	१०००
६	ब्युटिपार्लर,केशश्रृगार साईन बोर्ड पेन्टीङ्ग सैलुन नर्सरी	५००
७	मासु (खसि,कुखुरा,रागा,वंगुर आदी) खुद्रा विक्रेता	५००
८	मासु (खसि,कुखुरा,रागा,वंगुर आदी) थोक विक्रेता	१०००
९	पंचेवाजा	निशुल्क
१०	वेण्डवाजा	५००
११	सित भण्डार	१०००
१२	टेण्ट हाउस	१०००

२		
१३	हाफ क्याटरीङ्ग	१०००
१ ४	साईवर क्याफे	५००
१ ५	एग्रोभेट	५००
१६	कवाडी पसल थोक	१०००
१ ७	कवाडी पसल खुद्रा	५००
१ ८	ढुवानी सेवा शाखा भएका	१०००
१ ९	ढुवानी सेवा शाखा नभएका	५००
२ ०	खानामात्र विक्रि होटेल	५००
२ १	सेटरिड व्यवसाय	१०००
२ २	१ मेशिन राखी कपडा सिलाई गर्ने	५०० थप एक मेशिन वरावर १००
२३	खाद्यान्न सम्बन्धि काँटा व्यवसाय	५००
२ ४	पेट्रोलियम पदार्थ बेच्ने पम्प	न्युनतम११०० ० प्रति मेशिन थप ३०००
२ ५	ग्यास विक्रि डिलर र खुद्रा	१००० र ५००
२ ६	भाडा वर्तन, जुत्ताचप्पल, कस्मेटिक, मनहारी हेल्थकेयर कृतिम गहना,समेत खुद्रा विक्रेता	१०००
२ ७	भाडा वर्तन, जुत्ताचप्पल, कस्मेटिक, मनहारी हेल्थकेयर कृतिम गहना, समेत थोक विक्रेता	१५००
२ ८	डिपार्टमेन्टल स्टोर, रेष्टुरेण्ट बेकरी सहितको	५०००
२ ९	डिपार्टमेन्टल स्टोर	१००००

उद्योग

क्यारेट उद्योग,चाउमिन उद्योग,ट्याचरी उद्योग,ग्रिल उद्योग, दाना उद्योग, फिनेल उद्योग, निर उद्योग, औषधि उद्योग, उत्पादन मुलक उद्योगको डिपो, सौर्य उर्जा उत्पादन मिश्रि चकलेट उद्योग, पापड चिप्स उद्योग पाउरोटी उद्योग वरफ उत्पादन भुल तथा पर्दा उत्पादन तारजाली उत्पादन गर्ने उद्योग, काष्ट उद्योग, डेरी उत्पादन फर्निचर वनाउने उद्योग , निर्माण उद्योग, खनिज उद्योग, सेलर तथा उर्जा मूलक उद्योगहरु लगाएत अन्य दर्ता गर्न आउने उद्योग समेत ।

क्र. सं.	विवरण	पारीत
१	३ लाख सम्म	५००
२	३ लाख १ देखि ५ लाख सम्म	१०००

३	५ लाख १ देखि १० लाख सम्म	१२००
४	१० लाख १ देखि २० लाख सम्म	१५००
५	२० लाख १ देखि १ करोड सम्म	३०००
६	१ करोड १ देखि ५ करोड सम्म	१००००
७	५ करोड भन्दा माथी	२००००

माथि उल्लेखित व्यवसायको हकमा अन्य निकायलाई गरिने सिफारिस वापतको दस्तुर थप लाग्ने छ । उल्लेखित सिफारिस वापतको दस्तुर तोकिए बमोजिम हुनेछ । माथि उल्लेखित नभएका अन्य उद्योगहरुका हकमा गाउँसभाले पारित गरेका दररेटहरु लाई नै मान्यता दिईने छ

वर्गीकरण नखुलेका व्यवसायहरु

क्र. सं.	विवरण	पारीत
१	आलु हरियो तरकारी थोक विक्री	५००
२	खुद्रा तरकारी फलफुल पान पसल	१००
३	माछ्या मार्ने पेशेवर (व्यवसाय)	१०००

अनुसुचि ५

सरुमारानी गाउँपालिकाले जडिवुटि कवाडी र जिवजन्तु सम्बन्धि तपशिल बमोजिमको कर लगाउने प्रस्ताव गर्ने निर्णय गरियो ।

क्र. सं.	विवरण	पारीत
१	उन	५०
२	खोटो प्रति के.जि	१
	(प्रचलित कानुन बमोजिम निषेधित नगरिएका जडिवुटि)	
३	टिमुर प्रति के.जि	१
४	तेजपात प्रति के.जि.	०.५०
५	दालचिनी प्रति के.जि.	१
६	चिउरी विया प्रति के.जि.	०.५०
७	कुरीलो	१
८	अन्य	०.५०-१
९	वनकस(प्रतिक्वीन्टल)	१०
१०	प्रचलित कानुनले निषेध नगरेको मृत जिवजन्तुको हाड, सिड, प्वाख, छाला जस्ता वस्तु	रु ५० देखि १००० सम्म

अनुसुचि ६

सरुमारानी गाउँपालिकाले तपशिल बमोजिमको सवारी साधन कर लगाउने निर्णय गरीयो ।

क्र. सं.	विवरण	पारीत	कैफियत
१	मोटरसाईकल स्कुटर	५०	सरुमारानी गा.पा क्षेत्रमा स्थायी वसोवास गर्ने नागरिकको हकमा वार्षिक सवारी साधन कर लिईने छ । सरुमारानी गा.पा मा अस्थायी वसोवास गर्नेका हकमा वार्षिक सवारी कर लिईने छैन तर त्यस्ताकरदाता लाई रु ५० लिई परिचय पत्र दिईने छ ।
	वाँकी सबैको हकमा	२००	

		जुन वार्षिक रुपमा नविकरण गर्नुपर्ने छ ।
--	--	---

गा.पा ले लगाउने पटके सवारी कर

क्र.सं.	विवरण	पारीत
१	निजि तथा भाडामा वस,ट्रक, ट्रयाक्टर लहरीमा प्रति पटक	२०
२	निजि तथा भाडाका कार, जिप, भेन प्रति पटक	१५
३	विदेशी नं. प्लेट भएका १ बमोजिमका सवारी साधन को हकमा	१००
४	विदेशी नं. प्लेट भएका २ बमोजिमका सवारी साधन को हकमा	२००

अनुसुचि ७

सरुमारानी गाउँपालिकाले तपशिल बमोजिमको विज्ञापन कर लगाउने निर्णय गरीयो ।

क्र.सं.	विवरण	पारीत
१	होडिङ्ग बोर्ड प्रति वर्ग फिट	२०
२	फ्ल्यास बोर्ड प्रति वर्ग फीट	१०
३	भित्ते लेखन प्रति वर्ग फिट	५
४	माथि उल्लेखित प्रकरण बाहेकका हकमा प्रति वर्ग फिट	१०

अन्य विषयहरु

क्र.सं.	विवरण	पारीत
१	व्यानर प्रति मिटर	४०
२	व्यानर व्यापारिक प्रति गोटा	१०
३	गेट राख्न गा.पा को स्वीकृति लिएर प्रति मिटर	१००
४	गा.पा को स्वीकृति लिई सम्झौता गरी नलिईने	-
५	प्रचार प्रसार रिक्सावाट मार्किङ गर्न प्रति दिन	५०
६	प्रचार प्रसार गाडी वाट	१००
७	(राजनीतिक दल र सूचना मुलक प्रचार प्रसारमा लिन पाईने छैन ।)	-

अनुसुचि ८

सरुमारानी गा.पा का लागि रु १००००१- मनोरञ्जन कर ऐतिहासिक पुरातात्विक एवं धार्मिक स्थल हरुको व्यवस्थापन गरी स्थानीय वासीहरुको सहकार्यमा प्रवेश शुल्कको व्यवस्था गरी पर्यटकहरु वाट प्रवेश शुल्कको २% रकम गा.पा ले मनोरञ्जन कर वापत लिन सक्नेछ ।

- साँस्कृतिक प्रदर्शन हल, नाच घर, दोहोरी संगिन तथा अन्य मनोरञ्जन सामाग्री प्रदर्शनीमा प्रवेश शुल्क मा २ प्रतिशत मनोरञ्जन कर लाग्ने छ ।

- जादु, सर्कश, चटक र मेला आयेजना स्थलमा मनोरञ्जन कर वापत अनुमतिका लागि गरिने सिफारिसका दस्तुरका अतिरिक्त प्रत्येक दिन रु २००१- लिईने छ ।

अनुसुचि ९

सरुमारानी गा.पा ले तपशिल बमोजिमको **बहाल विटौरी कर** लगाउने प्रस्तावको निर्णय गरीयो । सरुमारानी गा.पा क्षेत्रभित्र लाग्ने दैनिक गुट्टि/हाटवजार/साप्ताहिक हाटवजारमा प्रति दिन देहायका दरले कर लाग्नेछ ।

क्र. सं.	विषय	विवरण	पारीत
१	माछा मासु विक्रि सम्बन्धी	खसि वोका काटी विक्रि गर्ने पसलमा प्रति गोटा	१०
		संगु वंगुर काटी विक्रि गर्ने पसलमा प्रति गोटा	१०
		रांगा काटी विक्रि गर्ने	२०
२	कपडा तथा जुत्ता सम्बन्धि व्यवसाय	रेडिमेट सामान र थान कपडा विक्रि गर्ने पसल	१०
		जुत्ता चप्पल विक्रि गर्ने पसल ठुलो	१०
		जुत्ता चप्पल सिलाई गर्ने मोची	५
३	तरकारी तथा फलफुल व्यवसाय	फलफु नास्ता ठेलामा राखी विक्रि गर्ने	१०
		सागसब्जी डोकामा ल्याई वेच्ने	५
		भारमा सब्जी ल्याई वेच्ने	५
		सिजन अनुसार साग सब्जी आलु ल्याई वेच्ने ठुलो	१०
		सिजन अनुसार साग सब्जी आलु ल्याई वेच्ने सानो	५
		फलफुल साग सब्जी वयल गाडा	१०
		फलफु साग सब्जी प्रति वोरा र अन्य सानो फलफुल पसल	५
४	खाद्यान्न संग सम्बन्धित	चामल दाल अदुवालसुन खुर्सानी आदी विक्रि गर्ने पसल	१०
		मकै पोली वेच्ने	५
		किराना पसल	१०
		माछा मासु तरकारी विक्रि गर्ने	१०
५	परम्परागत शिप संग सम्बन्धित	माटाका भाडा वेच्ने पसल ठुलो	१०
		माटाका भाडा वेच्ने पसल सानो	५
		कुचो कुनिया नाँलो वेच्ने	५
		जडिवुटि विक्रि गर्ने कपाल काट्ने	१०

सरुमारानी गा.पा भित्र लाग्ने दैनी गुट्टी हाटवजार, साप्ताहिक हाटवजार प्रति दिन देहायका दरले लाग्ने छ ।

क्र. सं.	विषय	विवरण	दर	कैफियत
१	पशुपंक्षी विक्रि संग सम्बन्धित	जिउदो खसि वोका रांगा संगुर वेच्नेलाई प्रतिगोटा	२०	एउटा मात्र हाँस परेवा कुखुरा वेच्ने लाई कर नलाग्ने
		हाँस परेवा वेच्नेलाई	१०	
२	अन्य व्यवसाय संग सम्बन्धित कर	चुरा धागो टिका श्रृगारका संग सम्बन्धित	५	
		मुरली वासुरी गुलेली थैली जुम्रा उडुस मार्ने औषधि वेच्ने	५	
		खेल तमासा देखाउनेलाई	१०	
		प्रचार प्रसार गरी व्यवसाय गर्ने	२०	
		वास प्रति वयल गाडा	१०	
		वास प्रति टूक	१००	
		खरीयामा सामान राखी वेच्ने	५	
फलामको औजार तथा सामान वेच्ने	१०			

	भाडाकुडा पसल	२०	
	फोटो ,ऐना फ्रेमिङ्ग	१०	
	मर्मत (कुकर लाईट,छाता आदी)	१०	

माथि उल्लेख नभएको व्यवसायको हकमा गा.पा ले निर्णय गरी रु १० देखि ५०० सम्म लिन सक्नेछ ।

अनुसूची १०

सरुमारानी गा.पा भित्र स्वदेशी सवारी साधनलाई लगाउने पार्किङ्ग शुल्क देहाय बमोजिम लगाउने प्रस्ताव गरीयो

- वस, ट्रक, लरी अन्य हेवि गाडी –रु २०
- माईको कार अन्य साना गाडी – रु १०
- विदेशी वस , ट्रक, लरी अन्य हेवी गाडी – रु ५०
- विदेशी माईको कार , जिप अन्य साना गाडी – रु ४०
- ठेला रिक्सा भ्यान पटके –रु ५

सवारी पार्किङ्ग स्थान गा.पा ले तोके बमोजिम हुनेछ ।

अनुसुचि ११

यस सरुमारानी गा.पा ले यस गा.पा भित्र च्यापटिङ्ग गरेवापत प्रतिपटक रु १० र ट्रेकिङ्ग प्रतिपटक रु १० का दरले कर लगाउने निर्णय गरीयो ।

अनुसुचि १२

यस गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रको विभिन्न प्रकृतिका तपशिल बमोजिमका सिफारीस दस्तुर तथा दण्ड जरीवाना दस्तुर लिने निर्णय गरीयो ।

क्र. सं	विवरण	प्रस्तावित
१	अचल सम्पत्ति मुल्याङ्कन सेवा शुल्क	प्रति लाख ५०
२	आयश्रोत मुल्याङ्कन सेवा शुल्क	प्रति लाख १००
३	गा.पा को हल भाडा सेवा शुल्क	५००
४	गा.पा हल भाडा प्रोजेक्टर सहित	१५००
५	सार्वजनिक शौचालय प्रयोगमा	दिशा रु १० पिसाव रु ५
	गा.पा साउन्ट सिस्टम सहित	५००
६	फोरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क	गा.पा ले तोकेबमोजिम
७	अन्य सेवा सुल्क	सेवाको प्रकृति हेरी रु ५०-१०००। सम्म

सिफारीसहरुको हकमा

क्र.सं.	बिषय	विवरण	पारीत	कैफियत
१	घर र जग्गा सम्बन्धि	अपुतालो सिफारीस दस्तुर	१०००	एक रोपनी भन्दा माथि प्रति रोपनी थप रु ३००
		निवेदन दस्तुर	१०	
		पक्की घर प्रमाणित एक तले	३००	
		दुई तले	५००	
		तिन तले	७००	
		चार तले	९००	

सिफारीस	पाँच तले छतले	१००० १२००	
	कच्ची घर प्रमाणित	१००	
	वसोवास प्रमाणित	१५०	
	व्यावसायिक घर कोठा खोल्ने	५००	
	आवासीय घर कोठा खोल्ने घर नामसारी	२५०	
	हकभोग तथा जोतभोग र छुट दर्ता सिफारीस	३००	१ रोपनी भन्दा वढिका लागी प्रतिरोपनि थप १००
	साना घरेलु उद्योगमा आगलागी सिफारीस	५००	विमा प्रयोजनका लागी लिने अन्यका लागी निशुल्क
	मझौला उद्योगमा आगलागी सिफारीस	२०००	विमा प्रयोजनका लागी लिने अन्यका लागी निशुल्क
	ठुला उद्योगमा आगलागी सिफारीस	५०००	विमा प्रयोजनका लागी लिने अन्यका लागी निशुल्क
	सर्वसाधारणको घर टहरा आगलागी सिफारीस	निशुल्क	
	नक्सापास किताब दस्तुर	५००	
	संघसंस्थाको बैंक खाता खोल्दा सिफारीस	२००	
	रीक्सा ठेलाको ब्लु बुक दस्तुर	१००	
	व्यवसाय प्रमाणपत्र दस्तुर	१५०	
	पक्की घर कायम सिफारी वा निर्माणाधिन रहेको सिफारीस	प्रतिवर्ग फुट १	
	टिनको छाना भएको कच्ची घर कायम सिफारीस	२००	
	कच्ची घर सिफारीस	१००	
	वैदेशिक रोजगारीमा मृत्यु हुनेको सिफारीस	निशुल्क	
	नम्बरी जग्गाको रुख काट्ने सिफारीस	५००	१ भन्दा वढि रुख भए प्रति रुख २०० थप
	सहलियत काठको सिफारीस	१०००	दाउराको प्रयोजनको लागी भए प्रति ट्रयाक्टर रु १०००
	संस्याको किटान भए जिंगट	प्रति रुख १००	
	सिसौ	” ” २००	
	आप	” ” २००	
सिमल	” ” ५००		
साज असना जामुन खयर	” ” ४००		
अन्य	” ” २००		

		विद्युत सीगल फेज सिफारीस	२००	सुकुम्वासि समेतको हकमा
		विद्युत थ्रिफेज सिफारीस	५००	
		विद्युत टान्सफरर्मर जडान सिफारीस	२०००	

अमिन वाट गरीने सबै प्रकारका सिफारीसहरु

क्र.सं.	विषय	विवरण	पारीत	कैफियत
१	माग निवेदनको आधारमा जग्गा छुट्याउने काम	१ रोपनि सम्म	गाँउ कार्यपालिकाको निर्णय बमोजीम गर्ने	
		१ रोपनि भन्दा माथी ५ रोपनि सम्म		
		५ रोपनि देखि १३ रोपनि सम्म		
		१३ रोपनि भन्दा माथी		
		जग्गा पलटिङ्ग सिफारीस		
२	दुरीप्रमाणित लगाएतकाअन्य अमिन साँग जोडिएका सिफारीसहरु	वैङ्कीडप्रयोजनका लागी		
		सर्वसाधारण साँग जोडिएका सिफारीस		
		किचलोपरीआएको हकमा		
		माथी उल्लेखित वाहेककोहकमा		

उद्योग लगायतका सिफारीसहरु

क्र.सं.	विषय	विवरण	पारीत	कैफियत
१	उद्योग दर्ता सिफारीस	चाउचाउ उद्योग	१५००	
		बिष्कुट उद्योग	१५००	
		चप्पल उद्योग	१५००	
		सलाई उद्योग	१५००	
		प्लाई उद्योग	३०००	
		सस उद्योग	५००	
		कपडा उद्योग	६००	
		वरफ उद्योग	६००	
		कपडा रिफइन उद्योग	६००	
		कन्फेसनरी उद्योग	२०००	
		काष्ठ उद्योग	३०००	
		समिल सहितको काष्ठ उद्योग	५०००	
		फर्निचर उद्योग	२०००	
		ग्यारेज	१०००	
		पेट्रोल पम्प	१००००	
		मट्टीतेल डिलर	२५००	
		स्टेशनरी उद्योग	२५००	
		डिस्टीलरी	५०००	
		हल्का पेय पदार्थ	२०००	
		पलाष्टीक उद्योग	३०००	
पाउरोटी उद्योग	१०००			
ग्रिल उद्योग	१५००			
गलैचा उद्योग	५०००			
गार्मेन्ट उद्योग	३०००			

		भुजिया उद्योग	१०००	
		ईट्टा उद्योग आधुनिक भट्टाजडित	७०००	
		ईट्टा तथा टायल आधुनिक यन्त्र जडान नगरेको	५०००	
		पशु आहार	१०००	
		तामा आल्मुनियम जस्ता धातु उद्योग	१०००	
		प्रेस बाहेक प्रिन्टिङ	२५००	
		जुस उद्योग	१०००	
		चुरोट विडि	५०००	
		वेदवास फिर्निचर	५०००	
		लुव्रिकेन्ट उद्योग	२००००	
		माथी उल्लेखित नगरीएको उद्योगका हकमा		गाँउ कार्यपालिकाको निर्णय बमोजीम
२	निजि शिक्षण संस्था दर्ता एवं अन्य कामका लागी सिफारीस	पुर्व प्राथमिक	३०००	
		प्राथमिक	५०००	
		निम्न माध्यमिक	७५००	
		माध्यमिक	१००००	
		क्याम्पस	२००००	
		प्राविधिक शिक्षण संस्था	१००००	
		स्तर वृद्धि सिफारीस	५०००	प्रति संकाय

व्यवसाय दर्ता नविकरण शुल्क – दर्ता शुल्कमा लागेको शुल्कमा २५ प्रतिशत लीने।
घर नक्सा पास दस्तुर :

क्र.सं.	विषय	विवरण	पारीत	कैफियत
१	घर नक्सा पास दस्तुर	१००० वर्ग फुट सम्म नक्सापास गर्दा प्रति वर्ग फुट	१	पटक पटक गरी नक्सापास गर्नेका हकमा कुल क्षेत्रफलका आधारमा कुन वर्गमा पर्ने हो सो निर्धारण गरी सोही वर्गको कर लगाउने
		१००१-१५०० सम्म को लागि प्रति व.फू.	१।५	नक्सा संसोधन गर्दा कुल बुझाउनुपर्ने दस्तुर थप ३०% दस्तुर लिईने छ।
		१५०१ -२५०० वर्ग फुट सम्मको प्रति वर्ग फुट	२	
		२५०१ -४००० सम्मको प्रति वर्ग फुट	४	

क्र.सं.	विषय	विवरण	पारीत	कैफियत
१	घर नक्सा पास दस्तुर	४०० देखि माथी जतिसुकै भएपनि	६	
		पर्खाल प्रति रनिङ फिट	७	
		काठको घर वा गोठ घर प्रति वर्गफुट	०	गा.पा.को निर्णय
		भुई तलामा पक्की	१	

		दिवाल भई टिनको छांना भएको		
		गा.पा घोषण हुनुपुर्व निर्माण भएको घरहरुको हकमा		गा.पा ले तोकेको समयभित्र नक्सा पास नगराएमा तोके बमोजिम जरीवाना हुने छ । आ.ब ०७३/०७४ भित्र गा.पा घोषण हुनुपुर्वका घर नक्सा पास नगराएमा ०७४/०७५ का लागी पारीत कर लाग्ने छ । र जरीवाना वापत २५% दस्तुर लाग्ने छ ।
२	घर नक्सा नामसारी दस्तुर	१००० वर्ग फिट सम्मको घर नक्सा नामसारी	५००	घर जग्गा धनिको मृत्यु भई प्रचलित कानुन बमोजिम एका संगोलका परिवारमा नामसारी गर्नपर्दा १००० वर्गफिट सम्मको घरमा रु ३०० सो भन्दा माथी जतीसुकै भएपनि १००० लिईने छ ।
		१००१ देखि २००० वर्ग फिट सम्म	१०००	
		२००१ - ३००० सम्म	१५००	
		३००१ - ४००० सम्म	२०००	
		४००१ - ५००० सम्म	२५००	
		५००० देखि माथी प्रति वर्गफुट	१	
३	घर जग्गा निरीक्षण तथा सर्जिमनि दस्तुर		४००	गा.पा ले भवन संहिता लागु गरेपछि वा सो पुर्व परामर्श दाता वा छुट्टै कर्मचारीवाट नक्सा निर्मित घरको भेरीफिकेसन संहिता पालनाका विषयमा फिल्डमा सहजिकरण गरेवापत छुट्टै तोकिएको दस्तुर लाग्ने छ ।

क्र.सं.	विवरण	पारीत	कैफियत
१	लेआउट दस्तुर	१५०	
२	सार्वजनिक पुर्वाधार मर्मत दस्तुर	०	
३	थ्रिफेज लाईनजडान सिफारीस		
४	खानेपानीको धारा जडान	२००	
५	संस्था दर्ता सिफारीस	५००	
६	सिनेमाहल खोल्ने सिफारीस	१००००	
७	मेला सर्कस अनुमति सिफारीस	२०००	
८	नक्सापास सम्बन्धि प्रमाणपत्र प्रतिलिपि	३००	
९	घरको नक्साको प्रतिलिपि	३००	
१०	अन्य प्रमाणपत्र	३००	
११	एकीकृत सम्पत्ति कर तिरेको रसिदको प्रतिलिपि	५०	

अन्य सिफारीसहरु

क्र.सं.	विवरण	पारीत	कैफियत
१	नाता प्रमाणित गर्ने	२५०	
२	जन्ममिति प्रमाणित गर्ने	२००	
३	विवाह प्रमाणित तथा अविवाहित प्रमाणित	२००	
४	अंग्रेजि माध्यम सिफारीस तथा प्रमाणित	५००	
५	वसाईसराई प्रमाणित	२००	
६	मृत्यु प्रमाणित	२००	
७	घरपाताल प्रमाणित	२००	
८	व्यक्तिगत विवरण प्रमाणित	२००	
९	जिवितसँगको नाता प्रमाणित	२५०	
१०	हकवाला वा हकदार प्रमाणित	२००	
११	संरक्षक प्रमाणित गर्ने तथा संस्थागत र व्यक्तिगत संरक्षक सिफारीस गर्ने	२००	
१२	कागज र मञ्जुरीनामा प्रमाणित गर्ने	२००	
१३	आर्थिक अवस्था कमजोर तथा विपन्नता प्रमाणित वा आर्थिक अवस्था वलियो वा सम्पन्नता प्रमाणित	१५०	विपन्नता लाई नलिने
१४	नागरिकता तथा नागरिकताको प्रतिलिपि लिन को लागी सिफारीस गर्ने ।	२००	
१५	वहालकर को लेखाजोखा प्रमाणित	२००	
१६	मोही लगत कट्टी को सिफारीस	२००	
१७	घर जग्गा करको लेखाजोखा गरी सिफारीस गर्ने	२००	
१८	व्यापारव्यवसाय बन्द भएको वा हुदै नभएको सिफारीस	२००	
१९	मिलापत्रको कागजात गराउने निवेदन दर्ता सिफारीस	२००	
२०	निशुल्क स्वस्थ्य उपचारको सिफारीस गर्ने		विपन्न लाई नलिने
२१	समुह दर्ता सिफारीस	२००	
२२	घरवाटो सिफारीस		
	रार्जमार्ग ,पलर्टिंग ,दर्भान र बडडाँडा बजारक्षेत्र	५००	
	भित्री बाटो ,अन्य क्षेत्र	२५०	
२३	पुर्जामा घरकायम गर्ने सिफारीस	२५०	
२४	नाम वा जन्ममिति संसोधन सिफारीस	२००	
२५	जग्गाधनि पुर्जा हराएको सिफारीस	२००	
२६	कित्ताकाट गर्ने सिफारीस	२००	
२७	नामसारी गर्ने सिफारीस	५००	
२८	जग्गाको हक सम्बन्धमा सिफारीस	२००	
२९	मृतक सँगको नाता प्रमाणित तथा सिफारीस	२५०	
३०	उद्योग ठाँउसारी गर्ने सिफारीस	५००	
३१	जिवित रहेको सिफारीस	३००	

३२	विद्यालय खोले सिफारीस	१०००	
३३	विद्यालयको कक्षा थप गर्न सिफारीस	१०००	
३४	विद्यालय ठाउसारी गर्न सिफारीस	१०००	
३५	पालनपोषणको लागी सिफारीस	२००	
३६	वैवाहिक अंगिकृत नागरीकता सिफारीस	१०००	
३७	साधारण सिफारीस	२००	
३८	कोठा खोल्न रोहवरमा वस्न सिफारीस	१५०	
३९	प्रचलित कानून बमोजिम प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिमको अन्य सिफारीस वा प्रमाणित गर्ने	५००	
४०	पेन्शन सिफारीस भारत मुलुक नेपाल को लागी	५०० र ३००	
४१	उल्लेखित काममा थप मुचुल्का गर्नु परेमा	२००	फिल्डमा जादा ५००

दण्ड जरीवाना

क्र.सं.	विवरण	पारीत	कैफियत
१	३५ दिन भित्र दर्ता भएका व्यक्तिगत घटना दर्ता	निशुल्क	
२	३५ दिन नाघि दर्ता हुने व्यक्तिगत घटना दर्ता	५०	अन्यत्र बाट वसाईसराई गरी आएका र वसाईसराई सर्नुपूर्व अन्यत्रबाट व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्नुपर्नेमा सो नगरी वसाईसरी सो पछि यस गा.पा मा दर्ता हुने व्यक्तिगत घटना दर्ताको हकमा जुन ठाँउ बाट वसाईसरी आएको हो उक्त ठाँउ बाट दर्ता गरी आउन सुझाव दिने
३	गा.पा घोषणा हुनु पूर्व बनेका संरचनाको हकमा	५००	घर जग्गा सम्बन्धी
४	नक्सापास नगरी २ लेवल सम्म भौतिक संरचना निर्माण गरेमा	३५% थप	घर जग्गा सम्बन्धी
५	नक्सापास नगरी २ लेवल भन्दा माथी निर्माण गरेमा	७०% थप	घर जग्गा सम्बन्धी
६	नक्सापास नगरी घरनिर्माण सम्पन्न गरेमा	सतप्रतिशत	
७	निश्चित तला वा निश्चित डिजाईनको अनुमति लिई सो भन्दा फरक वनि वा फरक घर निर्माण गर्नेको हकमा	७० % थप	प्रस्तावित जरीवानामा नक्सा संसोधनको जरीवाना समावेश गरीएको छैन
८	घर निर्माण गर्दा सामान जथाभावि सडकमा थुपार्नेका हकमा	१००-१५००	सडकमा पुगेको अवरोध र क्षेत्रीको आधारमा
९	निषेधित क्षेत्रमाफोहोर फाल्नेको हकमा	१००-१५००	निषेधित क्षेत्र गा.पा ले तोक्ने सोको सुचना स्थानीय रेडियो र पत्रपत्रिका र सार्वजनिक मार्फत जानकारी गराईने छ ।
१०	निषेधित प्लाष्टिक प्रयोग गर्नका हकमा	१००-५००	प्लाष्टिक निषेधित क्षेत्र घोषणा भएपछि कार्यान्वयनहुने र सो को सुचना स्थानीय

			रेडियो पत्रपत्रीका र सार्वजनिक मार्फत गराईने
११	जथाभावि चौपाया छोड्नेका हकमा	१०-५०	गाई भैसी र गोरुको प्रतिगोटा ५० जरीवाना र खाना खर्च रु १०० प्रतिदिन अन्यको हकमा ५०% र उल्लेखित वाहेकका चौपायामा ३० र खाना खर्च १५ प्रतिदिन पाठापाडी लगाएतको हकमा सोको ५०% ७ दिन भित्र सम्म चौपाया लिन नआएमा गा.पा ले लिलाम गर्ने छ ।
१२	मालपोत तथा एकृत सम्पतिको हकमा १ वर्ष सम्मको वक्यौताका लागि	१० प्रतिशत	गा.पा हुनु पुर्व देखि आ.व ०७३/०७४ सम्मका लागि प्रति रोपनि रु १० का दरले
१३	मालपोत एकीकृत सम्पतिको को हकमा २ वर्ष सम्मको वक्यौताको लागि	१५ प्रतिशत	गा.पा हुनु पुर्व देखि आ.व ०७३/०७४ सम्मका लागि प्रति रोपनी रु १० का दरले
१४	मालपोत एकीकृत सम्पतिको को २ वर्ष भन्दा भन्दा वढी वक्यौताका लागि	२५ प्रतिशत	गा.पा हुनु पुर्व देखि आ.व ०७३/०७४ सम्मका लागि प्रति रोपनी रु १० का दरले
१५	व्यवसायको वक्यौता	१० प्रतिशत	३ वर्ष भन्दा माथीका वक्यौता को हकमा १५% जरीवाना लाग्ने छ ।

अनुसुचि १३

सरुमारानी गा.पा मा आउने स्वदेशी पर्यटकलाई र विदेशी पर्यटकलाई पर्यटन शुल्क लगाउने विषयमा गाँउपालिकाले निर्णय गरी लागू गर्ने निर्णय गरीयो ।

अनुसूची १४

-राजश्व परामर्श समितिले आ.व ०७५/०७६ को लागि अनुमानित राजश्व बृद्धि गर्दै जानको लागि देहाय बमोजिमको राय तथा सुझाव पेश गरीएको छ ।

१) उद्योग व्यावसायी हरुलाई १०० प्रतिशत करको दायरामा ल्याउनको लागि स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघ समेतको समन्वयमा नियमित अनुगमनको लागि आवश्यकता अनुसार संयन्त्र निर्माण गरी अनुगमन लाई निरन्तरता दिने ।

२) गाउँपालिकाको निश्चित क्षेत्रमा आवश्यक पूर्वाधार पुरा गर्ने र औद्योगिक क्षेत्र घोषणा गर्नु पर्ने ।

३) उद्योग स्थापना सम्बन्धी र संचालन को लागि वातावरणीय , पर्यावरणीय हिसाब ले मापदण्ड , प्राथमिकता निर्धारण गर्ने, र उद्योग संचालन को निति बनाउने ।

४) व्यावसाय लाई विविधिकरण गर्न जोड दिने नीति बनाउने विकसित र बजार क्षेत्रमा व्यवसाय विविधिकरणको नीति बनाउने ।